

Svenska Kryssarklubben

Västkustkretsen

24-timmars / 2012

Det var inte utan att jag kände mig lite klugen där jag stod med styrbords förtamp i handen och höll in "Miss Carolina" till bryggan i GKSS-hamnen i Långedrag. Vi hade gått den korta biten från båtens hemmahamn under bockkranen på Eriksberg, under Älvsborgsbron och ut till Långedrag för att plocka upp två besättningsmän och äta en god lunch på Seglarkrogen innan starten i SXX's 24-timmars. Det som gjorde mig smått tvehågen var att det nu redan kändes som vi seglat från Skagen snarare än gått för motor från Eriksberg. Det blåste uppåt kuling, nordligt och prognosen sa att det skulle hålla i sig. Den danska damen som kommit skuttande på bryggan för att hjälpa till med tilläggningen frågade på sitt modersmål var vi kom ifrån. Jag gjorde ett tafatt försök att förklara att vi egentligen inte kommit utan var på väg att gå men det funkade inte riktigt. Hon log bara överseende och vänligt mot den tydliga förvirrade svensken.

En liten stund senare satt vi på Seglarkrogen och avnjöt rökta makrillar, räkmackor och (lätt) öl och överlade om hur vi bäst skulle kunna dra nytta av den nordliga vinden för att kunna samla så mycket distans som möjligt under de kommande 24 timmarna. Alla nordiska meteorologiska institut kontaktades via iPad och jämfördes. Taktik var viktigt, för-

stod vi. Vi, var skepparen Jörgen, en erfaren motorbåtsåkare och gammal kustjägare, en viking som hittat hem genom sitt ännu inte årsgamla förvärv av segelbåt. Ebba som är en erfaren seglare och som helgen innan seglat 12-timmars med familjebåten och därför utsågs till taktiker och regelsakkunnig. Skepparns svåger Hans, en mångårig inomskärsegelare som fruktade sjösjukan, Jean som är ärrad jolle- och oceansegelare och expert på segeltrimning, och så jag, en familjecruisare och kappseglingsromantiker som bara gjort någon enstaka bankappsegling någon onsdagkväll i Wallhamn och misslyckats med att komma till start i Frostbite två år i rad. Fast det var ju vädrets fel...

Som besättning var vi inte särskilt samtrimmade men litade på att mogenad, tolerans och gott omdöme skulle ta oss genom dygnet på ett bra sätt. Jörgen, Ebba och Hans hade visserligen transportseglat "Miss Carolina" från Finland året innan så de kunde betraktas som rätt ihoptränade men vi andra hade bara några timmars gennackerträning ihop, en ljuvlig försommarkväll med lätta vindar. Förhållanden som inte skulle upprepas denna gång.

Mätta och nöjda pallrade vi oss ut på bryggan igen och efter viss repetition av viktiga säkerhetsdetaljer som var är blossen, hansalanan, hur sitter säkerhetslarna, var är MOB-knappen på GPS'en, så gjorde vi loss "Miss Carolina". Vi satte segel direkt utanför vågbrytaren och passerade vår startlinje, den som går mellan det blå, spårvagnsliknande starthuset i Långedrag och ostpricken på andra sidan älvmyningen (tveksamt var

älven slutar och havet börjar...) exakt kl 16.12. Ebba noterade i loggen. Nu var racet igång med en kraftfull halv vind ut genom hamninloppet. Vi girade söderut och bommade helt att vi passerat Knarrholmen som var den närmsta waypointen och gick därmed miste om några viktiga distansminuter i tävlingen. Vi var helt fokuserade på att sätta kursen mot Hirsholm i Danmark som första punkt. Snobb-rännan passerades i vacker eftermiddagssol och när vi hälsade Vinga efter någon timma blev Hans sjösjuk och skulle så förbli de närmsta 22 timmarna.

Jag slås alltid av hur långsamt landmärkena äts upp av horisonten när man seglar ut mot öppet hav. Den rena horisonten är en så efterlängtd bekräftelse på att... ja, vadå? Kanske att man är på väg, att man faktiskt nått en bit, trots den relativt makliga takt en segelbåt även i gynnsamma förhållanden rör sig i genom vattnet.

Nordlig vind ger västerhavet fritt spelrum att bygga upp sjö ända uppi från Norges sydkust och efter ett tag började även jag bli tyst och sammanbiten, ett tecken på att jag var hemsökt av en begynnande sjösjuka. Allt medan segel trimmades för att parera nyckfull byig vind och ge bästa möjliga fart och rorsman jobbade för att hålla kursen mot Hirsholm gick

jag ner under däck för att lägga mig på rygg och blunda en stund för att stabilisera det störda balanssinnet. Det lyckades väl och efter någon halvtimme var jag tillbaks i sittbrunnen igen och erbjöds att ta över rodret för att hålla demonerna på avstånd. Det hjälper alltid, särskilt när sjöarna bryter över båten och friskar upp på rorsmansplatsen. Det mörknade men alla var ännu vakna och humöret i sittbrunnen var gott hos nästan alla i besättningen. Ingen trötthet hade ännu tagit ur oss lyckan av att vara på väg, vara på havet, fokusera på just bara segling och inget annat onödigt.

Att veva på den stora ratten och hålla kursen i bidevind mot knölig sjö hjälpte inte ända fram och jag gick snart ner under däck igen för en kort kur på rygg. När jag kom upp igen var det helt mörkt, åtminstone så mörkt det blir i början av juni och Hirsholms ljus kunde siktas framför stäven. Akterut visade sig det mäktiga skådespelet av ett åskväder som låg över svenska kusten. Ljudlöst spelade blixtrar genom molnen och det kändes bra att inte vara där. Ingen meteorolog, varken norsken, svensken, dansken eller Bellman hade sagt något om åska.

Pricken vi skulle runda utanför Hirsholm var inte lätt att upptäcka i mörkret men exakt sju minuter efter midnatt rundade vi så nära att vi kunde ta i den och vände sedan tillbaks mot Sverige med avsikt att gå rakt på Vinga västra angöring. Enligt instrumenten blåste det 9 m/s men

vi var rätt överens i besättningen om att vindmätaren missuppfattat vinden eftersom vi känt oss tvungna att ta ett rev i storen och rulla in lite på genuan, något som inte ska behövas på 'Miss Carolina' i den vinden. Strax efter rundningen gick Ebba ner för att värma en ljuvligt grönpeppardoftande köttgryta som gjorde väldigt gott för alla som åt. Vi hade nästan glömt bort att äta för att vi var så fokuserade på seglingen och uppgiften.

Med nya krafter började hjärnan suga upp intryck och detaljer igen. Förutom blixterna som fortfarande visade åskvädrets färd söderut över den svenska kusten, så syntes däcksljusen från uppåt 25 fartyg inom synhåll. Fiskdoft i luften förvarnade om fiskande båtar innan vi hunnit uppfatta trålarernas grön-över-vit och fundera på om vi skulle kunna gå framför eller gå en lång omväg akter om...

Efter måltiden törnade Jean och Ebba in och den riktiga nattvakten började. Kvar på däck var skeppare Jörgen, undertecknad och Hans. En god regel även vid stillsammare nattsegling är att alltid ha selen säkrad och vi fuska-de aldrig med detta. Vi kopplade även en sele på det blå sjöstället i hörnet under sprayhooden så innehållet inte skulle trilla överbord och drunkna.

Med kursen mot Vinga Västra fick vi ett kryssben som fick balanseras noga av rorsman för att inte tappa höjd och komma för långt söderut. Det gick oftast att hitta en bra vinkel med bra fart men vi skulle strax få erfara att väder och vind har en egen vilja och bara är att anpassa sig till. När jag tog över rodret och Jörgen gick under däck efter mera kläder hände efter en stund följande: Först avtog vinden och blev orolig, sedan dog den helt och vi hamnade i total stiltje under cirka 2 minuter. Därefter kom vinden tillbaks men då med 50 graders skillnad mot alldeles nyss och iden om att gå mot Vinga fick snabbt skrotas då det hade inneburit pinkryss hela vägen och en stor effektiv fartförlust.

Nu infann sig en lätt villrådighet i sittbrunnen. Vi hade varit dumma nog att låta båda våra utsedda taktiker/navigatörer törna in samtidigt. Orutinerat... Vart skulle vi gå nu? Med en kurs som gav bra fart verkade Läsö Trindel ligga rakt för över. Jörgen såg bekymrad ut eftersom vi visste att det nyanlagda grundflaket med musselodlingar som vi blivit varnade för låg i området och vi var osäkra på om det var synligt utmärkt eller inte. Vi diskuterade detta en stund och bestämde oss för att vi visste var det låg och kunde hålla undan. Vi frågade även det blå sjöstället under sprayhooden och tolkade tystnaden som en bekräftelse.

När tröttheten kom smygande ställde sig skepparn åter vid rodret och jag sjönk ner på läsidan och vilade med huvudet mot mantåget och försökte samtidigt vara duktig gast och trimma segel på vinscherna som var inom räckhåll. Tyvärr hade tröttheten sällskap av en lömsk sjösjuka och segeltrimningen blev mer och mer oinspirerad. Jag räknade minuterna till den förväntade avlösningen och tyckte lite synd om Jörgen som nu hade två mumier, en blå och en röd, surrade i sittbrunnen som enda sällskap.

När Ebba dök upp genom ruffluckan vid 4-tiden hade det ljusnat betydligt. Vi närmade oss Läsö Trindel med avtagande vind och planen var nu att åter sätta kurs mot Vinga Västra då vinden skulle vara ganska rätt för det. Efter att vi slagit och rundat, slagit ut rev och rullat ut hela genuan fick jag tumla ner i styrbords akterkabin, trött som en gammal gråsäl. »

Jag hade faktiskt aldrig försökt sova under segling tidigare och alltid inbillat mig att det skulle vara svårt att slappna av och komma till ro när båten rör sig och segel och rigg slamrar och gnekar. Men jag upptäckte snart att det porlande ljudet från vattnet på andra sidan bordläggningen och det dämpade mumlet från kamraterna på däck var förvånansvärt rogivande och att oljuden under slag och skotning inte kunde rubba sinnesfriden i kojen. Jag sov lätt men gott!

Att kränga på sig seglarställ och väst när vattenytan är uppe vid relingslistan är lite bökiigt men det går ju. Åsynen av soligt dagsljus och Vinga fyr gav känslan av att vara framme. Nu är det ju snart klart, tänkte jag när jag kravlade upp i sittbrunnen igen. Men klockan var bara kring halv åtta och vi hade nästan åtta timmar kvar av racet. Med nordostlig vind var nu frågan vart vi skulle gå under den resterande tiden för att få så mycket distans som möjligt. Eftersom reglerna medger att man rundar samma punkt högst två gånger bestämde vi oss för att gå norrut till Hätteberget och sedan tillbaka samma väg och, om vi hade tid kvar, gå ner och runda Trubaduren innan återgång till Långedrag.

Det blev en god kryss i strålende sol upp till rundningen av Hätteberget

nästan fyra timmar senare. Fram till denna tidpunkt hade racet gett oss många ljuvliga och mindre ljuvliga men minnesvärda seglingsminnen. Trots konstant ganska hård vind hade förhållandena varit så skiftande och tvingat oss att tänka efter och planera och anpassa oss efter vädrets och havets skiftningar. Men seglingen från Hätteberget till Trubaduren var nog den allra mest minnesvärda. Med genuan spirad med bom på styrbordsidan surfade vi fram uppåt 9 knop. Det var njutbart. Att länsa i god vind är ju inte den semestersegling man kanske kan inbilla sig. Rorsman måste ju jobba hårt när båten vill vrida sig i sjöarna och gippen ligger alltid på lur och kräver koncentration. Jean utsågs till rorsman på den här sträckan och det skötte han galant.

Vår turboläns hade kunnat vara perfekt om vi inte hade gjort en lätt navigationsmiss och lurat Jean att sikta på fel pinne vid horisonten. Pinnen vi gick mot var inte alls Vinga Västra och när det var nästan för sent upptäckte vi misstaget och fick blixtnabbt slänga ner spirbommen och gira 90 grader västerut för att på halvvind gå mot märket. Vid rundningen var vi åter nästan på armlängds avstånd och det blev lite bankappseglingsskänsla när det skulle skotas vid rundningen. När bommen väl var uppe igen tog den trygge och plikttrogne skepparen Jörgen en välförtjänt paus på fördäck.

Efter en tillfällig svacka tilltog vinden under förmiddagen och väl nere vid Trubaduren efter 1 timma och 25 minuters bubblande länslycka hade kanske besättningen slappnat av lite. Disciplinen och befälsordningen hade vittrat i kanten och det skulle visa sig hur viktigt det är med tydlig kommunikation och rätt beslut, särskilt när man har undanvind och kuling. Jean stod fortfarande till rors och balanserade kursen perfekt för bästa fart i båten och jag skotade vid styrbords vinsch. Vi började debattera om hur den gamla kasunfyren skulle rundas. Stagvändning motsols, tyckte

jag som var skraj för en gipp i detta vädret. Kontrollerad gipp, tyckte Jean som säkert är van vid rappare gaster än undertecknad. Passering av Trubaduren på västsidan betydde att vi bestämt oss. Bommen ner, rodret babord, skota storen av bara 17... Kombinationen hård vind, mycket segelyta, ålderdomliga vinschar och klen gast gjorde manövern väldigt otajmad. Vindögat kom för fort och det small till bra. Nu blev det svordomar från skepparn på fördäck som inspekterade den krökta, alldeles nya storskotsvagnen. Nåväl... Besättningen var välbehållen så fokus föll strax på planeringen för återstående tid till vår ideala målgång om drygt två timmar.

Den sista sträckan in mot Långedrag blev rätt händelselös. Vi skulle inte hinna runda något mer märke utan att få strafftid och den beräknade målgångstiden var ca 50 minuter för tidig, så vi insåg att det inte skulle bli någon topplacering den här gången. Klockan 15.25 passerade vi åter linjen vi startade från och racet var över. Vi var trötta men lyckliga, som man brukar säga.

Ilandsatt igen i Långedrag sprang jag till spårvagnen och ett väntande 50-årskalas som jag nu hade väldigt bråttom till. Vid det laget började jag tänka tillbaks på det senaste dygnet och med svettpärlor i pannan kom jag på mig själv med att stå och småle för mig själv, på 11:ans spårvagn, bland häpna medpassagerare som nog undrade över varför jag åkte spårvagn i överlevnadsdräkt och flytväst.

*Text: Anders Nyström
Foto: Thomas Lundgren*